

Ὁ ποιητὴς δὲν παρουσιαζει μόνον γελαστὰς εἰκόνας. Βλέπει τὴν ὄψιν φρικτῶν πολέμων εἰς τὰς πεδιάδας τῶν μαχῶν τῆς Μαντινείας, τῶν Πραταίων, τῆς Χαιρωνείας κτλ. Ἀκούει τὴν βοὴν τῶν μαχῶν, ἀ.οῦσι.

il lago dei vinti
lo scherno dei vincitori.

Καὶ ἐκφέρει τὸ ἀμοιβαῖον ἄσμα τῆς μάχης, τὸ παράπνοο τῶν νικημένων, εἰς τὸ ὅποιον ἀπαντᾷ τῶν ἀγρίων νικητῶν ἡ κραυγή.

I VINTI. — Ma il cuore vi tocchi
pianto di vergini, vagito
di pargoli, ululo di madri!...

I VINCITORI. — Le vostre vergini molli
le soffocheremo nel nostro
amplesso robusto. Sul marmo
dei ginecei violati
sbatteremo i pargoli vostri
come cuccioli...

Εἰς τὸ Laus Vitæ, ὁ ποιητὴς θέτει τὸν Δία ὡς σύμβολον τάξεως, ἐξουσίας, ἰσορροπῶν ἰσχύος. Ὁ Προμηθεὺς ὁ ἐπαναστάτης, δὲν δέχεται ἀπ' αὐτὸν τὸν ὕμνον τῶν ἄλλων ποιητῶν, ἀλλὰ τὴν μομφὴν καὶ τὸν ἔλεγχον, ὡς ἓνας ἀσεβῆς. Δὲν διεγείρει κανένα θαυμασμόν εἰς τὸν ποιητὴν ἢ δημαγωγικὴ ἐξαψις. Καταδικάζει ἀσπλάγγως τὸν δημαγωγόν, καταδικάζει τὰ πλήθη ποῦ ὀνομάζει ἀνίκανα δημιουργίας. Ὁ Δ' Ἀγούτσιο βλέπει διὰ τοῦ Laus Vitæ ἤδη τὴν ἐπιτροπὴν τῆς βασιλείας τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἐλληνικῶν μύθων. γ. λ.

X

ΜΟΥΣΙΚΗ. Εἰς τὸ περιοδικὸν Mercure de France ὁ κριτικὸς Jean Marnold μελετᾷ εἰς ἓνα ἄρθρον τὸ ἔργον τοῦ Richard Strauss ὁ ὁποῖος γενικῶς κρινεται ὡς ὁ ἀνώτερος μεταξὺ τῶν συγχρόνων γερμανῶν μουσουργῶν.

Κατὰ τὸν Marnold ὁ Strauss εἶνε ὁ μόνος μουσουργὸς εἰς τὴν Γερμανίαν, ἀξίος μνείας καὶ προσοχῆς, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βρούχνερ καὶ τοῦ Βράχμς. Τὰ πρῶτα του ἔργα, συμφωνικὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπεκάλυπτον μίαν ἰδιοφυαν ἢ ὁποῖα ὑπέσχετο πολλά. Μέχρι τοῦ 1885 ὁ Strauss ἐδέχθη τὴν αὐστηράν νεο-κλασικὴν μόρφωσιν καλοῦ γερμανοῦ μουσουργοῦ. Ὅταν ἴτο εἴκοσι ἐνὸς ἔτους κάποιος φίλος του τοῦ ἔκαμε νὰ γνωρίσῃ τὸν Λίστ καὶ τὸν Βάγνερ. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ Βάγνερ ἐδημιούργησεν ἕκτοτε, θελήσας νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὰ καλοῦπια εἰς τὰ ὁποῖα πρὶν εἶχε συνειθίσῃ καὶ νὰ δώσῃ ἐλευθέραν πτῆσιν εἰς τὴν ἱμπνευσίν του. Καὶ ἔδω λέγει ὁ Marnold ὅτι ὁ μουσουργὸς ὑπῆρξε θῦμα τῆς πρώτης του μουσικῆς ἀνατροφῆς. Ἐὰν δὲν ἐκατάρθωσεν, λέγει ὁ κριτικὸς, νὰ λησμονήσῃ τὴν παλαιὰν τεχντροπίαν του, τοῦτο συνέβη ἴσως διότι ἴτο γεννημένος διὰ νὰ τὴν ὑποστῇ. Ὑπάρχουν πνεύματα διὰ τὰ ὁποῖα ἓνας ζυγὸς εἶνε ἀναγκαῖος διὰ νὰ φανερώσῃν κάποτε σπανίας ἰδιοφυίας. Μόνον ἡ μεγαλοφυΐα εἶνε ἰκανὴ διὰ τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν. Δὲν μαυθάνει, μαντεύει. Διαστᾷ ἀνεταῖ ἐνστικτικῶς νέας μορφὰς ἀρμονικὰς. Ὅταν ὁ Richard Strauss ἀπεφάσισε νὰ πετάξῃ μὲ τὰ ἴδια του φτερά, δὲν τὸν ὑπέκρινεν εἰς τοῦτο ἡ φυσικὴ ἐξέλιξις τῆς μουσικῆς

του ιδιοφυίας. Ἡ ὀλίγη σελὴν κάμνι, νέα πράγματα. Ἐσμεν τόσα μουσικὴν αὐτοῦ programme. Μὲ τὸ Morte Transfiguration καὶ τὸ μελόδραμα Gundran (1892—93) ὁ Strauss εἶπε τὴν τελευταίαν λέξιν. Ὑστερα δὲν ἔκαμε ἄλλο παρὰ νὰ ἐπινοηθῆσθῃ τὸν ἑαυτὸν του, ἀτυχῶς. Ἡ δύναμις του εἰς τὴν τεχνικὴν μετετρέπη εἰς ἀνεπίτητον νικησιμὸν. Ἐγὼ κανεὶς τὴν ἐντύπωσιν ὅτι τίποτε πλέον δὲν ἔμπορεῖ νὰ κάμνι, καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ἔχει συνειδήσιν τοῦ πράγματος αὐτοῦ. Ἡ τολαιωπρία του προδίδεται εἰς τὴν νοσηρὰν ἐρθευτικὴν τῆς ἐφαρμογῆς μέσων τεχνικῶν δευτερευόντων—αὐτίσας προεῖσα τῆς ἀρχῆς τῆς του, ἐκζητήσας διαφόρων effets, πλάσιος ρομαντισμοῦ καὶ bizarrerie τῶν προγραμμάτων του. Μουσικῶς φθάνει εἰς τὸ tour de force, τὸ ὑπέριπτον αὐτὸ τέχνημα τῆς ἀνιθανότητος.

ΕΝΑ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ WATTS

Δὲν γνωρίζω ποῦ καὶ πότε οἱ κριτικοὶ τῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι βρῆκαν τὴν ἐξηγημένην σοφίαν τους, οὔτε θέλω νὰ εἶπω ἂν ἐμελέτησαν καλῶς τὴν ἀλλοθιανὴν τέχνην ἢ τὴν ἀλλοθιανὴν φύσιν, ἢ ὅποια κατ' αὐτοὺς εἶνα βαμμένη μὲ τὰς ἀπογοιώσας τοῦ κομποῦ. Ἐγὼ θέλω νὰ μελετῶ τὰ μεγάλα πνεύματα ἀνεξαρτήτως γλώσσης καὶ σχολῶν.

Ἐνα ἀπὸ τὰ ἐκλεκτὰ αὐτὰ πνεύματα γιὰ μίαν εἶνα καὶ ὁ ποιητὴς Ἄγγλος ζωγράφος Watts τοῦ ὁποίου ἓνα ἔργον εὐρίσκειται πρὸς Ἀθήνας ἐγνωστων βίβλων ἀπὸ τοὺς εἰδικούς του τόπου μας κριτικούς. Τὸ ἔργον αὐτὸ τὸ δυνατόν ἐγερθεὶς ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπὸ τοῦ κ. Ζωσιδοῦ ἀντὶ 1500 λιρῶν στερεωθῆναι καὶ ἀποστέλλῃ εἰς τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην, παριστᾷ τὴν ψυχὴν μὲ μίαν ἀρχαϊκὴν ἀπλότητα τὴν ὅποιαν ποιεῖ ἴσως ἀπὸ τὴν ἀδύναμιν ἐγνωστων τὴν ἔραρον ὁ καλλιτέχνης γιὰ νὰ μᾶς μεταφέρῃ εἰς τὴν σφαῖραν τῆς αἰωνίας ζωῆς. Θ.

ΤΟ ΠΕΛΑΓΩΜΑ

(Ἀναδημοσιεύομεν ἀπὸ τὸ «Ἐμπρός» τὸ κατωτέρω χρονολόγημα τοῦ κ. Γ. Κονδουλᾶκη).

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἶνα, φαίνεται, καταδικασμένον νὰ πορῇ εἰς μακρὸν ἀσκήν, ὡς σφαῖραν δεσμώτου, τὸ γλωσσικὸν ζήτημα. Ἡ περὶ αὐτοῦ ἐπιτομὴ τοῦ κ. Κρωμαπέδου ἐνώπιον τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Μονάχου ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἀναρτίαν τῶν συζητήσεων, αἵτινες ἐρήνησαν σβασθεῖσαι εἰς τὸ αἶμα τὸ γυθὶν πρὸ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, οἷον τὸ αἶμα ἐκείνου ἀκριβῶς δὲν ἐγύθη διὰ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα. Διὰ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης χύνεται μόνον μελάνη.

Διάφοροι, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀναρμόδιοι ἀνέλαθον ἢ ἀπαυτίσθαι πρὸς τὸν Γερμανὸν Ἑλληνοφιλῆν, ὅποστηρίξαντα, ὅτι ἡ γραφομένη νεοελληνικὴ γλῶσσα ἔχει ψευδεῖς τὰς βάσεις. Ἄλλοι δὲ συμφωνοῦντες, ὅτι ἡ γλῶσσα ἀκολουθεῖ σφαιρῶν ἄλλῶν, εἶρον εὐκαίριον ἢ ἀναστολῶσιν ἐν μέσῳ ἡμῶν τὴν σημασίαν τοῦ κ. Φωκέρη. Ὁ κ. Σταματιάδης, καθηγητὴς τῆς φυσικῆς εἰς τὴν Βιομηχανικὴν Ἀκαδημίαν, ἐμίλησε πρὸς τοὺς μαθητὰς του περὶ τῆς γραφομένης γλώσσης, ὡς ἀντικειμένης εἰς τοὺς φυσικοὺς νόμους τοῦ ἐπίπουτος τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν γλωσσῶν καὶ μὲ δεισιότητα πολλήν καὶ ἀλόγητον ὑπιστάμενος ὅτι ὁ σχηματισμὸς τῆς καθαραιούσης εἶνα ἀντίθετος πρὸς τοὺς νόμους τούτους καὶ ἰσοπέδους τῆς αὐτῆς γλώσσης δὲν δύναται νὰ ἐπινοηθῆσθαι τελείως μὲ τὴν φύσιν τοῦ ἔθνους καὶ ἰσοπέδους νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον ἐθνικῆς λογοτεχνίας.

Ἡ ἐπιτομὴ τοῦ κ. Σταματιάδου ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Κριτικὴν» καὶ ἀπολογεῖται ὅτι ἀνέγνωσα ἔξ αὐτῆς μὲν ἐρήνη πιστὸν κώτερον ἀπὸ ἕναυ τοὺς λόγους καὶ τὸ ἔθρον τοῦ κ. Φω-